

Еволюція режимів глобального економічного врядування: від неолібералізму до неосередньовіччя

Система глобального економічного врядування, так само як і сама глобальна економіка, знаходиться в стані невинної видозміни. Концепт архітектури глобальної економіки, який повсякчас ототожнюється з існуванням квазі-ієрархічних структур підпорядкування глобальних економічних потенціалів, виявляє свою неспроможність в сучасних умовах. Показано, що режими глобального економічного врядування істотно еволюціонували з післявоєнних років, що стосується всіх його сфер (торгівлі, фінансів, міграції тощо). Аналіз динаміки змін режимів глобального економічного врядування та характерних ознак дозволив дійти декількох висновків. За часів криз більшу роль відіграють установи або держави-лідери, через необхідність досягнення швидшого консенсусу, наявності ресурсів для вирішення проблем, кращу інституціоналізацію. Було доведено, що періоди зміни режимів глобального економічного врядування скорочуються відповідно до скорочення періодів розвитку глобальної економіки. Відбувається перехід від простого мультилатералізму на фоні неолібералізму до гібридних форм в період неосередньовіччя. На основі результатів дослідження простежується циклічність в заміні лідируючого актора глобального економічного врядування: уряди, регіональні об'єднання, неурядові організації (виробники) (міжурядові організації, міжнародні мережі створення вартості, мега-регіональні угоди), що дозволяє прогнозувати зміни в режимах глобального економічного врядування. Запропоновано, що на сучасному етапі варто окремо розглядати режими глобального економічного врядування в різних його сферах через відсутність єдиних методів та механізмів розв'язання глобальних економічних проблем, водночас по всіх сферах глобального економічного врядування відбувається зсув в сторону гібридних форм врядування на основі перемовин, консенсусу тощо. Відповідне дослідження може бути доповнено аналізом циклічності режимів глобального економічного врядування.

Ключові слова: *режими глобального економічного врядування; неосередньовіччя; неолібералізм; криза мультилатералізму.*

Актуальність теми. Система глобального економічного врядування, так само як і сама глобальна економіка, знаходиться в стані невинної видозміни. Існуючі форми глобального господарювання змінюються від країно-центричного виробництва до функціонування в межах глобальних мереж створення вартості призводять до зміни в розумінні, що насправді є центром економічної влади. Відповідно, попередні форми вирішення світогосподарських проблем або досягнення цілей вже не в повній мірі відповідають трансформованому глобальному ландшафту. Це призводить до браку інструментів досягнення консенсусу: глобального, регіонального, глокального, локального. Концепт архітектури глобальної економіки, який повсякчас ототожнюється з існуванням квазі-ієрархічних структур підпорядкування глобальних економічних потенціалів, виявляє свою неспроможність в сучасних умовах. Влада, фізичні кордони, інститути стають все більш і більш розмитими, так само як і взаємозв'язки між ними. Глобальні диспропорції та асиметрії набувають нових форм, аж до *глобального виключення* цілих країн та регіонів з процесу глобального відтворення.

За таких умов постає питання, яким чином еволюціонують режими глобального економічного врядування, що є причинами поступових змін, які соціально-економічні та політичні течії в науковій думці найкраще відображають ці процеси. Також важливо окреслити що приходить на заміну архітектурі глобальної економіки. Дослідження ретроспективи змін режимів глобального економічного врядування є корисним завданням з точки зору визначення відповідних тенденцій та їх причин та екстраполяції винайдених тенденцій на майбутні періоди з окремими корегуваннями на особливості сучасного етапу розвитку глобальної економіки. Все це визначає актуальність поточного дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор. Дослідженню еволюції глобального економічного врядування та його режимів присвячені роботи вітчизняних та іноземних науковців-економістів, політологів, соціологів, фахівців в сфері міжнародних відносин, які представляють наукові установи та міжнародні організації, зокрема: Євстаф'єв Д. [6], Урсул А. Д. [2], Рибалко Ю.С. [9], колектив РАМН[4], Дж. Розенау[10] тощо.

Метою статті є дослідження еволюції режимів глобального економічного врядування на тлі соціально-економічних та політичних зрушень та аналіз ролі окремих глобальних акторів в цьому процесі.

Викладення основного матеріалу. Умовно дослідники розрізняють глобальне економічне врядування до глобальної фінансової кризи (1944–2008 рр.) та після (з 2008 року). Головним аргументом

є теза, щодо всеохоплюючого масштабу кризи 2007–2009 років як в термінах географічного розповсюдження її наслідків, так і галузях світового господарства, що були залучені до кризових процесів. Певна логіка простежується і в підході, що пропонує розглядати глобальне економічне врядування та його режими (раніше «механізми», «архітектуру», тощо) в періоди з 1944 до 1980 рр. та після 1980-х рр., як таке, що було притаманне періодам глобалізації та гіперглобалізації відповідно. Глобальне економічне врядування зазнало серйозних змін з часів Холодної війни, і з точки зору інституцій, і в цілому системно. [16]. Так вважається, що до 1980 років ХХ ст. спостерігалось становлення глобальної економіки та глобалізованих світогосподарських зв'язків; після 1980 років відбулося стрімке розгортання процесів глобалізації, пов'язане передусім із змінами в глобальній інфраструктурі, в тому числі із розвитком інформаційних технологій [9].

За останнім підходом такі форми глобалізації, як інтернаціоналізація та «регіоналізація» з відповідними механізмами й інструментами координації національних інтересів почали замінюватись становленням міжнародних ланцюгів виробництва, а потім глобальних мереж створення вартості та мегарегіонів. Відповідно, ієрархічні форми глобального економічного управління (що реалізовувалося, передусім, за рахунок надурядових інституцій) почали замінюватись кооперативними формами глобального економічного врядування, через необхідність координації все більш розрізнених інтересів все більшої кількості учасників.

Варто зазначити, що означені тенденції відбувалися в межах соціальних зрушень, переходу від модерну до постмодерну, зсуву від неолібералізму до неосередньовіччя. Відповідно існуюча система мультилатералізму не буде спроможна регулювати поточні світогосподарські відносини.

Подальше становлення глобального простору як спільного місця існування поряд з гомогенізацією смаків та уподобань споживачів, дифузії культурних цінностей, тощо, за умови зменшення економічної напруги через різницю в рівнях добробуту та тенденції до контр-глобалізації, цілком можливо призведе до появи та усталення більш уніфікованих форм пошуку глобального економічного консенсусу.

Відповідно процес еволюції режимів глобального економічного врядування варто розглядати, в тому числі, з урахуванням одночасно всіх визначених періодів становлення глобальної економіки та відповідної економічної думки.

Іншаков О.В. та Волошина А.Ю., досліджуючи мегатренди глобальної економічної системи, зазначають, що наразі відбувається відмова від ієрархічних структур на користь неформальним мережам, перехід до суспільства з мультिवаріантною поведінкою та від централізації до децентралізації [7].

Цим мегатрендам відповідає посилення змішаних механізмів глобального управління (за рахунок долучення НУО, зростання ролі майданчиків для перемовин, розробки кодексів ТНК), наближення інтересів ТНК та НУО та створення їх тактичних альянсів (наприкінці 2000-х рр. відповідний альянс в царині парникових газів та виробництва ламп розжарювання) та пошук нової легітимності для нових форм глобального врядування [14].

Еволюція режимів глобального економічного врядування з позиції його сфер.

В цілому, пропонується розглядати глобальне економічне врядування у розрізі таких сфер, як: міжнародна торгівля, фінанси та монетарні питання, інвестиції, міграція [9]. Втім, більшість дослідників пов'язують започаткування мультилатералізму в двох напрямках: глобалізації торгівлі та глобалізації фінансів.

З позиції глобалізації *торгівлі*, мультилатералізм ототожнюють із підписанням ГАТТ в 1947 р. [12], а початок функціонування СОТ є другим етапом в його укріпленні. Основна проблема тогочасного мультилатералізму- нерівний розподіл вигод від торгівлі, на чому особливо наполягають менші розвинені країни. ГАТТ в 1940х роках переважно концентрувався на усуненні бар'єрів в торгівлі, в пост-воєнний період зусилля були спрямовані вже не стільки на усуненні бар'єрів, як на утворення багатосторонньої арени для торгівлі на основі норм та процедур. Пізніше реформатувавшись в СОТ з ГАТТ та ТРІПС, ця структура в більшій мірі відповідала ознакам глобальної.

Так, Уругвайський раунд перемовин сприяв стрімкому розвитку глобальної торгівлі, успіхи якої були підкріплені Дохійським раундом з його поглибленою лібералізацією. В цьому контексті започаткування регіональних преференційних угод розглядається як альтернатива мультилатералізму, одному з режимів глобального економічного врядування. Трансформація регіональних угод в мега-регіональні торговельні та економічні об'єднання є наступним кроком в цьому напрямку.

Окрема увага приділяється ролі СОТ в глобальному економічному врядуванні та питанням яким чином вона має бути реформована задля того щоб краще відповідати сучасним умовам, а також перспективам функціонування організації в майбутньому. ГАТТ, як попередник СОТ була досить секретною установою: на прийняття основних рішень, незважаючи на існуючі формальні структури, непропорційно впливали основні промислові держави [15].

Тип інституціоналізації, втілений у СОТ, як в можливій опції глобального економічного врядування, є кращим за глобальний режим, заснований на «реальнополітичному світі», коли світові гегемони просто примушують треті країни до підписання будь-яких угод, які насправді шкодять національним інтересам останніх. Водночас СОТ, в сучасному вигляді, характеризується наявністю формальної демократії поряд із неформальною олігархією, що ставить під сумнів ефективність цього інституту в якості основи для глобального економічного врядування, незважаючи на дійсно глобальний характер організації [6].

На користь сумнівної демократичності свідчить той факт, що населення країн що розвиваються, а це більше 85 % населення всього світу, не представлене в процесі прийняття рішень стосовно глобальних економічних питань. Ця сфера залишається під впливом найбільших світових країн-виробників та основних підконтрольних ним міжнародних фінансових інституцій (МВФ, група Світового банку, Банк міжнародних розрахунків) [15].

Незважаючи на кризу СОТ, переваги від членства в ній важко недооцінити, а тому - і переваги від існування цієї форми мультилатеризму.

З точки зору глобалізації *фінансів*, МВФ є уособленням вищого шаблю в ієрархії глобального економічного врядування з позиції мультилатеризму. Відповідні етап розвитку мультилатеризму загалом пов'язані із послідовними змінами систем: Бреттон-Вудської, Ямайської та створенням нових фінансових установ: групи Світового банку, МВФ.

Якщо в 1944–1970 рр. МВФ виконував роль запоруки монетарної стабільності, з поступовим зсувом акцентів у бік стабільності країн, що розвиваються, то після 1980–1990 рр. МВФ постав майданчиком для втілення ідей неолібералізму..

Світовий банк теж еволюціонував в порівнянні з післявоєнним періодом, коли основною ціллю було відновлення післявоєнної Європи. Після переорієнтації на надання допомоги країнам що розвиваються, Банк почав виконувати роль банку знань щодо інституційних реформ, провадження практик доброго врядування тощо.

Азійська криза надала імпульс реформуванню в межах режиму мультилатеризму і бік економічного лібералізму з відповідним усуненням контролю над потоками капіталу. Азійська криза, частково як результат такої політики, дещо похитнула амбіції МВФ щодо арбітра глобальної макроекономічної стабільності. З 2009 р. постає питання чи може МВФ розглядатися в якості інструменту провадження глобальної фінансової політики. Причиною цьому є глобальна економічна криза 2007–2009 рр., яка вказала на недоліки панівної системи мультилатеризму в фінансовій сфері, передусім брак довіри до системи.

Після глобальної економічної кризи 2007–2009 рр. гостро постало питання легітимності глобального врядування. Засноване на категоріях власності та інструментах примусу легітимність є визначальним чинником стабільної фінансової архітектури.

Pradeep S. Mehta зазначає, що на сучасному етапі в той час коли питання управління міжнародної торгівлі вирішуються за посередництвом СОТ, як глобальної інституції (чи є таке управління ефективним чи неефективним –це інше питання), то питання фінансів та монетарні питання вирішуються як за допомогою МВФ, так і, у випадку розвинених країн, за рахунок міждержавних інституцій (н. Велика сімка, Велика вісімка тощо), а також регулюються внутрішніми правилами та процедурами [9].

Відповідно, фінансовий сектор потребує різноманітного регуляторного ландшафту [17]. Так на тлі кризи відбувся зсув в акцентах у напрямку такого режиму глобального економічного врядування як самітрія.

Питаннями *міжнародної міграції* опікується МОМ, втім роль цієї організації зводиться суто до моніторингу. Ще гірші справи із регулюванням *інвестицій* на глобальному рівні- частина відповідних спроб була здійснена в межах СОТ–ГАТС [9].

Окремо розглядаються такі питання глобального врядування як *проблеми зміни клімату*. Інституціоналізація глобального врядування цієї сфери пов'язане із ратифікацією Конвенції щодо змін клімату ООН в 1994 р. та Кіотського протоколу в 1997 р. В той час коли Кіотський протокол предписував країнам квоти на викиди парникових газів, Паризький протокол 2015 року більше відповідає неоліберальним поглядам, за нього країни можуть незалежно дійти консенсусу щодо розподілу викидів. Відповідно, в цій сфері також простежується трансформація існуючої системи мультилатеризму від ієрархічно упорядкованої системи у напрямку режиму заснованому на координації та узгодженні інтересів.

Із зазначеного можна зробити декілька висновків: по-перше, не існує єдиного глобального органу, в сферу відповідальності якого б входило регулювання всіх економічних питань глобального господарства; по-друге, наразі в межах кожної сфери глобального економічного врядування (торгівля, інвестиції, фінанси, міграції) співіснують різні гібридні режими глобального економічного врядування (на основі надурядового, міжурядового, мережевого врядування).

Системні зміни в режимах глобального економічного врядування.

Глобальна економіка та управління нею може розглядатися в трьох рівнях: макро (міжнародні організації та об'єднання, які встановлюють правила для глобального співтовариства), мезо (країни та фірми які конкурують за глобальні ринки), мікро (групи споживачів, активісти, громадські рухи) [2].

Аналізуючи постбіполярну архітектуру глобальної економіки Євстаф'єв Д. доходить висновку, що економічна багатополарність, як альтернатива сучасній системі глобального господарювання, може почати формуватися навколо трансрегіональних економічних просторів, які інтегрувалися на основі розрахунково-сировинної системи та відносно прозорих принципів регіональної та міжрегіональної торгівлі [7]. Обираючи між сценаріями розвитку «постіндустріалізація- нова індустріалізація» дослідник доходить висновку, що майбутня глобальна економіка буде сформована за принципів економічної коаліційної поліцентричності.

Урсул А.Д. в своїй праці «Глобальное управление: Эволюционные перспективы» зосереджує свої зусилля в межах еволюційної глобалістики. Він зазначає, що глобальне управління буде реалізовуватись різними засобами в напрямках, що співпадають із глобалізаційними процесами [3]. Тим самим можливо стверджувати про єдність відповідних трансформацій: новій глобальній економіці мають відповідати, і відповідають, нові режими глобального економічного врядування.

Вказуючи на ерозію Вестфальської системи, автор акцентує появу нових глобальних акторів: глобальних міст, ТНК, гео-цивілізацій тощо, яким передається частина владних повноважень [3]. Все це свідчить про укорінення процесів неосередньовіччя з його розмиванням меж інституцій та про кризу існуючої системи мультилатеризму.

Дифузія глобальної економічної влади – характерна ознака глобального економічного врядування сьогодення. Так, представники фармацевтичної промисловості мають значну вагу в перемовинах з питань інтелектуальної власності, а банківські та фінансові установи в тому, що стосується питань потоків капіталу та торгівлі фінансовими послугами [15]. Водночас міжнародний лоббінг не підпадає під жодні обмеження або вимоги.

Вертикально влада все більше концентрується в руках не-урядових або екстра-урядових акторів: ТНК, банків, ринків, ГО, ЗМІ, регуляторних мереж. Горизонтально, влада перетікає від Півночі та Заходу в сторону Півдня та Сходу [16].

Досліджуючи роль ТНК в глобальному урядуванні світової економіки Рибалко Ю.С. [10] зазначає, що в новому світовому порядку все більш суттєву роль починають відігравати інститути глобального і регіонального урядування, за якого міжнародний вплив держави, як інституту глобального врядування, знижується. Зазначаючи факт дифузії та фрагментації влади у вирішенні економічних питань, автор доходить висновку, що ТНК та міжнародні фінансові корпорації, як власники глобальних ресурсів, отримують більшу владу в глобальному врядуванні, залишаючись поза зонами контролю національних та наднаціональних інститутів урядування. Такому стану речей більше відповідають мережеві форми глобального економічного врядування, що супроводжується висновками Дж.Н.Розенау та Р. Роудсома [11]. Рибалко, використовуючи дані ЮНКТАД, доводить, що основний період стрімкого розвитку ТНК припадає на 1990–2011 рр., коли додана вартість, вироблена іноземними філіями ТНК, зросла з 1,0 до 7,2 трлн. дол. США, їх сумарні активи – з 4,6 до 82,1 трлн дол. США [10].

Необхідність вирішення глобальних проблем на глобальному, а не міжнародному рівні, – додатковий аргумент на користь ревізії існуючого режиму глобального економічного врядування.

Пропонується, що мережеві форми глобального врядування можуть співіснувати з ієрархічними, даючи поштовх до виникнення гібридних режимів ГЕВ [13].

Колектив РАМН в свою чергу виокремлює дві течії в усвідомленні глобального врядування: американський з його ліберально-інституціоналістськими мультилатеристськими моделями американського лідерства та європейський – з його моделями регіоналізму; та два критичні періоди в становленні глобального врядування: 1990–2000 рр. з латентною кризою міжнародних інститутів та зародженням альтернативних форм глобального врядування в особі неурядових акторів та період після 2000 р. із зростанням ролі ТНК. Втім дослідники вважають, що будь-яка легітимна влада заснована на економічному потенціалі конкретної країни, яка водночас ніколи не дозволить втрату контролю над вирішенням внутрішніх питань, що мають для країни стратегічне значення. Дотримуючись цієї логіки, в центрі глобального економічного врядування, незалежно від його панівного режиму, залишатимуться конкретні країни [5, с. 34–36].

На думку Дж. Розенау співіснують дві арени глобальних суспільств: суспільство дипломатії та світ транснаціональної субполітики [11], відповідно глобальний простір має ознаки гібридності.

Стосовно глобального економічного врядування, існуюча система мультилатеризму на чолі із МВФ та групою Світового банку є неефективною передусім через недостатнє представництво країн, що розвиваються. Більше того, в цих країн не має гідного еквівалента неурядового глобального економічного врядування в формі Економічного саміту або організації на кшталт ОЕСР [15].

В 2009 році Комісія експертів ООН запропонувала створити Глобальну економічну раду, яка б мала такий самий статус як і Секретаріат з безпеки. Пропонувалося, що комісія буде створена у формі Форуму, на якому шляхом консенсусу серед експертів будуть вирішуватись глобальні економічні проблеми [14]. Також пропонувалася розробка «Хартії сталого економічного та соціального розвитку», передусім у формі принципів міжнародної економіки, як загальної нормативної бази глобального економічного управління. Комісія ЕКОСОР з фінансування розвитку, в свою чергу, мала б виступити майданчиком для дебатів щодо зростання рівня узгодженості політики різних країн стосовно торгівлі, фінансів, а також глобального економічного врядування. Таким чином, стверджувалась необхідність переходу від чіткої ієрархічної системи глобального економічного врядування заснованому на міжнародних організаціях до таких інструментів глобального врядування, як: консенсус, обговорення.

Відповідно, еволюцію режимів глобального економічного врядування з позиції його сфер та системних аспектів можливо узагальнити таким чином (Табл. 1).

Еволюція режимів глобального економічного врядування: економіко-соціальний та політичний концепт

	1944 та пост-воєнний час	1970-ті рр.	1980-ті рр.	1990-ті рр.	2007–2009 рр.	2010-ті рр.	Прогноз
	Реконструкція та холодна війна		Реформатування світового порядку		Глобальна фінансова криза	Відновлення та реформатування	?
	Консерватизм Неокласицизм Кейнсіанство	Неолібералізм та регіональні кризи	Неолібералізм Постмодерн		Неосередньовіччя		?
	Інтернаціоналізація	Глобалізація	Гіпер-глобалізація				
	Мультилатеризм	Регіоналізація			Криза мультилатеризму Неоколоніалізм		Неорегіоналізація?
	<i>Ієрархічні режими економічного врядування</i>		<i>Мережеві режими Гібридні режими Переговорні майданчики (міжурядові режими)</i>				<i>Гібридні режими</i>
	Уряди та міжнародні організації	Уряди та регіональні об'єднання	ТНК НУО	Глобальні мережі створення вартості Глобальні міста Гео-цивілізації			Мегарегіональні об'єднання
Торгівля	ГАТТ	Преференційні зони торгівлі		1995 р. СОТ	Механізм розв'язання суперечок та уникнення торговельних війн		
Фінанси	МВФ Світовий банк		Переговорні майданчики				
Інвестиції			1995 р. ГАТС				
Зміна клімату			1994 р. конвенція ООН 1997 р. Киото- протокол		2015 р. Паризький протокол		
Міграція	1951 р. МОМ						

Джерело: авторська розробка

Висновки. Впродовж історії спроб досягти стабільного світового порядку відбувалася дифузія економічної влади, як в термінах пануючих світових/глобальних акторів, так і в просторовому розрізі. На різних етапах становлення глобальної економіки в економічному врядуванні переважали окремі держави, їх об'єднання та коаліції, міжнародні організації, регіональні інтеграційні об'єднання, неурядові організації (ТНК, НУО), глобальні виробничі мережі, відбулося становлення мега-регіональних угод. Аналізуючи динаміку змін режимів глобального економічного врядування та характерні ознаки, можливо дійти декількох висновків. За часів криз більшу роль відіграють установи або держави-лідери, через необхідність досягнення швидшого консенсусу, наявність ресурсів для вирішення проблем, крашу інституціоналізацію. Періоди зміни режимів глобального економічного врядування скорочуються відповідно до скорочення періодів розвитку глобальної економіки. Відбувається перехід від простого мультилатералізму на фоні неолібералізму до гібридних форм в період неосередньовіччя. Простежується циклічність в заміні лідируючого актора глобального економічного врядування: уряди, регіональні об'єднання, неурядові організації (виробники) (міжурядові організації, міжнародні мережі створення вартості, мегарегіональні угоди), що дозволяє прогнозувати зміни в режимах глобального економічного врядування. На сучасному етапі варто окремо розглядати режими глобального економічного врядування в різних його сферах через відсутність єдиних методів та механізмів розв'язання глобальних економічних проблем пов'язану з їх специфікою, водночас по всіх сферах глобального економічного врядування відбувається зміщення в сторону гібридних форм врядування на основі перемовин, консенсусу тощо.

Список використаної літератури:

1. *Афонцев С.* Будущее глобального управления / *С.Афонцев*. URL: <http://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/budushchee-globalnogo-upravleniya/#6>.
2. *Gereffi G.* The Global Economy: Organization, Governance, and Development / *G.Gereffi* [Online]. – Access mode : www.soc.duke.edu/~ggere/web/Global_Economy_chapter_Handbook_2005.pdf.
3. The Consequences of the Global Financial Crisis: The Rhetoric of Reform and Regulation / in ed. by *Wyn Grant* and *Graham K. Wilson*. – Oxford : Oxford University Press, 2012.
4. *Guilroy L.* Responding to Global Crises: New Development Paths UNCTAD Public SYmPosium. – 2010 [Online]. – Access mode : <http://luc-guillory.com/wp-content/uploads/2013/03/Responding-to-Global-Crises-New-Development-Paths.pdf>.
5. Глобальное управление: возможности и риски / отв. ред. : *В.Г. Барановский, Н.И. Иванова*. – М. : ИМЭМО РАН, 2015. – 315 с.
6. *Evans P.* Economic governance institutions in a global political economy: implications for developing countries : in chapters / *P.Evans* // Trade and Development. – Ch. 13. – Edward Elgar Publishing, 2003.
7. *Евстафьев Д.* Глобальный кризис и будущая архитектура глобальной экономики / *Д.Евстафьев*. – 2019 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://новости-спа.гуан.info/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9-%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D1%81-%D0%B8-%D0%B1%D1%83%D0%B4%D1%83%D1%89%D0%B0%D1%8F-%D0%B0%D1%80%D1%85%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0-%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B9-%D1%8D%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B8/>.
8. *Инишаков О.В.* Формирование концепции мегатрендов эволюции глобальной экономической системы / *О.В. Инишаков, А.Ю. Волошина* // Экономика. Налоги. Право. – 2012. – № 5. – С. 61–70.
9. *Mehta P.S.* Re-Thinking Global Economic Governance: Promoting Development, and Managing Crises / *P.S. Mehta* [Online]. – Access mode : https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj5pN-Tt_MXgAhUrmYsKHattD88QFjABegQIBBAC&url=http%3A%2F%2Functad.org%2Fsections%2Fwcmu%2Fdocs%2Fps2010_cont_13pradeepsmehta_en.pdf&usq=AOvVaw0QM4Ub2wrmGieKJ6uKRS2z.
10. *Рибалко Ю.* ТНК в институційній архітектурі глобального врядування світової економіки / *Ю.Рибалко* // Стратегія розвитку України. – 2014. – № 1. – С. 217–224.
11. *Rosenau J.* The Study of World Politics. Vol. 2 : Globalization and Governance / *J.Rosenau*. – L. ; N.Y., 2006. – 260 p.
12. The Economic and Social Commission for Asia and the Pacific // The Role of Asia and The Pacific in Global Governance and Multilateralism. – 2018. – 78 p. [Online]. – Access mode : <https://www.unescap.org/sites/default/files/publications/GLOBAL%20GOVERNANCE%20AND%20MULTILATERALISM.pdf>.
13. *Урсул А.Д.* Глобальные цели устойчивого развития / *А.Д. Урсул* // Национальная безопасность / Nota bene. – 2015. – № 5. – С. 683–698.
14. *Hanfstaengl E.* The role of the United Nations in global economic governance / *E.Hanfstaengl, G.Adaba, B.Herman*. – 2011 [Online]. – Access mode : https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiEy97GgMbgAhUKp4sKHdrdB21QFjABegQICRAC&url=https%3A%2F%2Fwww.southcentre.int%2Fwp-content%2Fuploads%2F2013%2F09%2FThe-Role-of-the-United-Nations-in-Global-Economic-Governance_EN.pdf&usq=AOvVaw1tsnocKrl1BFtzal8w77I.

15. Helleiner G.K. Markets, politics and globalization: can the global economy be civilized? / G.K. Helleiner. – 2000 [Online]. – Access mode : <http://www.unctad.org/en/docs/prebisch10th.en.pdf>.
16. Higgott R. The Theory and Practice of Global Economic Governance in the Early Twenty-First Century: The Limits of Multilateralism / R.Higgott [Online]. – Access mode : <http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780199641987.001.0001/acprof-9780199641987-chapter-2>.
17. Higgott R. Globalism, Populism and the Limits of Global Economic Governance / R.Higgott // Journal of inter-regional studies: regional and global perspectives. – 2018, march. – P. 2–23.

References:

1. Afoncev, S., *Budushhee global'nogo upravleniya*, [Online], available at: <http://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/budushchee-globalnogo-upravleniya/#6>
2. Gereffi, G., *The Global Economy: Organization, Governance, and Development*, [Online], available at: www.soc.duke.edu/~ggere/web/Global_Economy_chapter_Handbook_2005.pdf
3. Wyn, Grant and Graham, K. Wilson (ed) (2012), *The Consequences of the Global Financial Crisis: The Rhetoric of Reform and Regulation*, Oxford University Press, Oxford.
4. Guilroy, L.T. (2010), *Responding to Global Crises: New Development Paths* UNCTAD Public SYmPosium, [Online], available at: <http://luc-guillory.com/wp-content/uploads/2013/03/Responding-to-Global-Crises-New-Development-Paths.pdf>
5. Baranovskij, V.G. and Ivanova, N.I. (ed.) (2015), *Global'noe upravlenie: vozmozhnosti i riski*, IMJeMO RAN, M., P. 315.
6. Evans, P. (2003), «Economic governance institutions in a global political economy: implications for developing countries», *Trade and Development*, in chapters, Ch. 13, Edward Elgar Publishing.
7. Evstafev, D. (2019), *Global'nyj krizis i budushhaja arhitektura global'noj jekonomiki*, [Online], available at: <http://novosti-ssha.ru-an.info/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9-%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D1%81-%D0%B8-%D0%B1%D1%83%D0%B4%D1%83%D1%89%D0%B0%D1%8F-%D0%B0%D1%80%D1%85%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0-%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B9-%D1%8D%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B8/>
8. Inshakov, O.V. and Voloshina, A.Ju. (2012), «Formirovanie koncepcii megatrendov jevoljucii global'noj jekonomicheskoy sistemy», *Jekonomika. Nalogi. Pravo*, Vol. 5, pp. 61–70.
9. Mehta, P.S. (2010), *Re-Thinking Global Economic Governance: Promoting Development, and Managing Crises* [Online], available at: https://www.google.com/url?sa=t&rc=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj5pNt_MXgAhUrmYsKHattD88QFjABegQIBBAC&url=http%3A%2F%2Functad.org%2Fsections%2Fwcmu%2Fdocs%2Fps2010_cont_13pradeepsmehta_en.pdf&usg=AOvVaw0QM4Ub2wrmGieKJ6uKRS2z
10. Ribalko, Ju. (2014), «TNK v institucijni arhitekturi global'nogo urjaduvannja svitovoi ekonomiki», *Strategija rozvitku Ukraïni*, Vol. 1, pp. 217–224.
11. Rosenau, J. (2006), *The Study of World Politics*, Vol. 2, «Globalization and Governance», L., N.Y., P. 260.
12. «The Economic and Social Commission for Asia and the Pacific» (2018), *The Role of Asia and The Pacific in Global Governance and Multilateralism*, P. 78, [Online], available at: <https://www.unescap.org/sites/default/files/publications/GLOBAL%20GOVERNANCE%20AND%20MULTILATERALISM.pdf>
13. Ursul, A.D. (2015), «Global'nye celi ustojchivogo razvitija», *Nacional'naja bezopasnost'*, Nota bene, Vol. 5, pp. 683–698.
14. Hanfstaengl, E., Adaba, G. and Hanfstaengl, E. (2011), *The role of the United Nations in global economic*, [Online], available at: https://www.google.com/url?sa=t&rc=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiEy97GgMbgAhUKp4sKHdrdB2IQFjABegQICRAC&url=https%3A%2F%2Fwww.southcentre.int%2Fwp-content%2Fuploads%2F2013%2F09%2FThe-Role-of-the-United-Nations-in-Global-Economic-Governance_EN.pdf&usg=AOvVaw1tsnocKrl1BFtzalz8w77I
15. Helleiner, G.K. (2000), *Markets, politics and globalization: can the global economy be civilized?*, [Online], available at: <http://www.unctad.org/en/docs/prebisch10th.en.pdf>
16. Higgott, R., *The Theory and Practice of Global Economic Governance in the Early Twenty-First Century: The Limits of Multilateralism*, [Online], available at: <http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780199641987.001.0001/acprof-9780199641987-chapter-2>
17. Higgott, R. (2018), «Globalism, Populism and the Limits of Global Economic Governance», *Journal of inter-regional studies: regional and global perspectives*, from march, pp. 2–23.

Кобиліяньська Алла Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту Міжнародного гуманітарного університету.

Наукові інтереси:

- глобальна політекономія;
- міжнародні економічні відносини;
- міжнародні конкурентні стратегії глобальних акторів.

E-mail: akobylyanskaya@kse.org.ua.

Стаття надійшла до редакції 09.01.2019.